

4.Bölüm

RUH SAĞLIĞI AÇISINDAN PANDEMİ SÜRECİNDE İLETİŞİM VE SALGIN YÖNETİMİ

Şenel TOT ACAR ¹

Emre ÖZASLAN ²

Doğru zamanda doğru insanın verdiği doğru mesaj hayat kurtarır. (B. Reynolds)

Pandemi dediğimizde, milyonlarca hatta milyarlarca insana bulaşma riski olan, tehlikeli bir enfeksiyon hastalığından bahsediyoruz. Bu nedenle risk altındaki kitlelerle nasıl iletişim kurulacağı, insanlara ne anlatılacağı, nasıl anlatılacağı son derece önem arz ediyor. Aslında bu konu daha çok iletişimcilerin ve halk sağlığı uzmanlarının ilgi alanına giriyor. Biz bu kitabın içeriğinde, pandemi sürecinde toplumsal iletişim konusuyla ilgili gözlemlerimizi ve deneyimlerimizi psikiyatri penceresinden gözden geçirdiğimiz bir bölüm bulunmasının iyi olabileceğini düşündük.

PANDEMİ DÖNEMİNDE RİSK İLETİŞİMİ

İletişim bilimcilerin kullandığı “risk iletişimi” kavramından biraz bahsedelim. Risk iletişiminin amacı, riskli bir durum ortaya çıktığında, halkın doğru ve yeterli bilgilendirilmesini sağlamaktır. Bu sayede halk, gerekli tedbirleri alabilecek ve kendini tehlikeden koruyabilecektir. Mesela bir pandemi sırasında insanların el hijyenine önem vermeleri, maske takmaları, sosyal mesafeye dikkat etmeleri konusunda bilgilendirilmeleri ve ikna edilmeleri gibi görevler bu alanın konu-

¹ Prof. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Psikiyatri AD., seneltot@gmail.com

² Arş. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Psikiyatri AD.,
coaslan@hotmail.com

rumların ortaya çıkmasını engellemek gibi hedefleri gerçekleştirmek bakımından çok etkili olacaktır.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi tarafından pandemi döneminde psikososyal önerileri içeren dökümanlar yayınlanmıştır. Böyle dönemlerde psikiyatrist, psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi ruh sağlığı çalışanları, aktif rol alarak acil durum planlama ve organizasyonlarda lider rolü oynamalıdır⁸.

Türkiye’de “Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği (APHB)”, 2006 yılında kurumlar arasında işbirliği sağlamak amacıyla, Türkiye Kızılay Derneği, Türk Psikologlar Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD), Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği katkılarıyla kurulmuştur⁶.

COVID-19 pandemisi döneminde TPD tarafından psikiyatri uzmanları ve halka yönelik hazırlanan rehberler, broşürler ve eğitim materyalleri yayınlanmıştır. TPD tarafından “sağlık çalışanlarına destek hattı” adı ile dernek üyesi gönüllü psikiyatri uzmanları tarafından canlı telefon görüşmeleri sağlanmıştır.

SONUÇ

Pandemi gibi bir afet sırasında ortaya çıkabilecek psikososyal sorunlara karşı resmi kurumlar ve sivil toplum örgütlerinin hazırlıklı olmaları ve işbirliği içinde çalışmaları, olası zorlukların aşılmasında etkili olacaktır.

KAYNAKÇA

1. TPD (2021) Sağlık Çalışanlarının Ruh Sağlığının Korunması İçin Sağlık Kurumu Yöneticilerine Öneriler (4.5.2021 tarihinde <https://psikiyatri.org.tr/menu/161/cov%-C4%B1d-19-ve-ruh-sagliği> adresinden ulaşılmıştır.)
2. Reynolds BJ. Principles to enable leaders to navigate the harsh realities of crisis and risk communication. J Bus Contin Emer Plan (2010) Jul;4(3):262–73.
3. Taylor S (2019).. Contemporary methods for managing pandemics. In Taylor S (Ed), The Psychology of Pandemics (first edition, pp. 15-23). Newcastle:Cambridge scholars publishing.
4. CERC Introduction, 2018 update, CDC https://emergency.cdc.gov/cerc/pppt/CERC_Introduction.pdf adresinden 4.5 2021 tarihinde ulaşılmıştır.
5. Kim M, Choi Y (2017). Risk communication: The roles of message appeal and coping style. Social Behavior and Personality, 45:773-784. Doi:10.2224/sbp.6327
6. Yıldırım EA, Kaya N (2018). Kitlel travmada etkilenmiş grupların sosyal, psikolojik analizi ve psikososyal müdahaleler. Psikiyatride Güncel. 8;1:9-23.
7. Uçar C (2020). Türkiye’de pandemi süreci ve yönetimi. Teke T, Doğan M, Çölkesen F (Eds). COVID-19 Pandemisine Bütüncül Yaklaşım içinde (s.349-356) Ankara: Akademisyen Yayınevi.
8. Ekmekci Ertek İ (2020). COVID-19 Pandemisi ve toplum ruh sağlığı. Coşar B editör. Psikiyatri ve COVID-19. 1. Baskı. Ankara:Türkiye Klinikleri p.12-7.

9. Taylor S (2019)..Improving risk communication. In Taylor S (Ed), The Psychology of Pandemics (first edition, pp. 79-89). Newcastle:Cambridge scholars publishing..
10. CERC Woking with the media, 2014 last updated, CDC (https://emergency.cdc.gov/cerc/ppt/CERC_Working_with_the_Media.pdf adresinden 4.5.2021 tarihinde ulaşılmıştır.
11. Cloes R, Ahmad A, Reintjes R (2015). Risk communication during the 2009 Influenza A (H1N1) Pandemic: Stakeholder experiences from eight European Countries. Disaster Med Health Preparedness 9;127-133.
12. Pan American Health Organization (PAHO/WHO). .Protecting Mental Helath During Epidemics, <https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2009/Pandemia-Influenza-ENG-2.pdf> adresinden 4.5.2021 tarihinde ulaşılmıştır.